

MUSLIMSKE NYDANSKERES HOLDNINGER TIL DE LIBERALE FRIHEDSRETTIGHEDER

Danmarks Statistik har for CEPOS gennemført en meningsmåling¹ blandt 2.792 danskere, herunder 1.710 første- og anden generations indvandrere fra muslimske lande². Målingen giver et indblik i første- og anden generations nydanskernes holdninger til en række værdipolitiske spørgsmål. I dette notat stiller vi skarpt på nydanskernes holdninger til demokratiske værdier som ytringsfrihed, retsstat, ligestilling og personlig frihed. Ved hjælp af en statistisk analyse er det muligt at isolere gruppen af nydanskere, hvis holdninger ligger langt fra liberale, demokratiske normer. Med afsæt i meningsmålingen kan vi sige en række ting om gruppen af nydanskere med udemokratiske holdninger. For det første er der en relativ stor andel af nydanskerne, som på nogle områder har holdninger, der er i modstrid med de liberale frihedsrettigheder. Omvendt er det en relativ mindre andel, kun godt og vel en tiendedel af den samlede gruppe af nydanskerne, som konsekvent har holdninger, der er i strid med de liberale frihedsværdier. For det tredje viser analysen, at mindst lige så stor en andel af indvandrere som efterkommere har holdninger, der ikke er i overensstemmelse med de liberale frihedsrettigheder. Den nye generation støtter således ikke i større grad frihedsrettighederne, end deres forældre.

Hvad mener indvandrerne om frihedsrettighederne?

I de senere års udlændingedebat har karakteren og udstrækningen af nydanskernes demokratiske sindelag ofte spillet hovedrollen. Men debatten har ofte taget udgangspunkt i spekulation, gæt og gisninger snarere end fakta. For at få en sikrere viden om de muslimske indvandreres holdninger har Danmarks Statistik stillet en række spørgsmål for CEPOS til danskere samt indvandrere og efterkommere fra muslimske lande. Udgangspunktet for spørgsmålene er de frihedsrettigheder, der ligger bag den danske frihedsforståelse, som den er formuleret i grundlovens kap. 8, og som kommer til udtryk i politik og civilsamfund, hvor frihed betyder retten og accepten af retten til at have forskellige ytringer, religioner, samværsformer, foreninger, partier osv. Spørgsmålenes fulde ordlyd fremgår af nedenstående tabel 1.

Tabel 1: Holdningsspørgsmål der indgår i analysen

Navn	Ordlyd
Forbyd bøger	Lovgivningen bør forbyde bøger og film, der angriber religion. (Enig/uenig)
Sharia	Finder du, at den danske lovgivning i højere grad bør afspejle Sharialogvgivningen? (Ja/nej)

I tabel 2 nedenfor er svarene på spørgsmålene vist. Som det fremgår, er der relativ stor forskel mellem de forskellige grupper, og på en række spørgsmål er der en stor gruppe af både indvandrere og efterkommere, der afgiver svar, der ikke er i overensstemmelse med de liberale frihedsrettigheder, som de er beskrevet ovenfor.

¹ Undersøgelsen er en del af et større forskningsprojekt og er gennemført fra oktober til november 2007

² Selvom respondenterne kommer fra overvejende muslimske lande, er der også visse ikke-muslimer blandt respondenterne. Landene er: Tyrkiet, Ex-Jugoslavien, Iran, Irak, Pakistan, Palæstina, Marokko og Somalia. I det omfang forskellen mellem danskere og indvandrere kun kan tilskrives forskelle i tro, vil undersøgelsen derfor undervurdere forskellene mellem nydanskere og etniske danskere.

Tabel 2: Respondenters svar på tre spørgsmål om liberale frihedsrettigheder

	ETNISKE-DANSKERE			EFTERKOMMERE			INDVANDRERE		
	Ja/enig	Nej/uenig	Ved ikke	Ja/enig	Nej/uenig	Ved ikke	Ja/enig	Nej/uenig	Ved ikke
Lovgivningen bør forbyde bøger og film, der angriber religion.	14,8%	79,3%	5,9%	50,4%	40,4%	9,2%	50,2%	35,7%	14,1%
Den danske lovgivning bør i højere grad afspejle Sharialovgivningen	2,4%	90,0%	7,6%	11,9%	73,6%	14,5%	10,3%	78,4%	11,2%

Tabellen viser, at der blandt både indvandrere og efterkommere er ca. 50 pct., som mener, at man bør indskrænke ytringsfriheden, så man forbyder bøger og film, der angriber religion. For begge grupper er det mere end 10 pct. som mener, at den danske lovgivning bør afspejle sharialovgivningen.

Man kan spørge sig selv, om det er et problem, at en mindre gruppe har sådanne holdninger. Det er i et liberalt demokrati ikke holdningerne, der er afgørende, men om man i handlinger krænker andres rettigheder. Man bør dog være opmærksom på, at såfremt de grupper, der repræsenterer disse holdninger, gøres til talerør for muslimer generelt, kan det have negative konsekvenser dels for danskernes holdning til indvandrere, og dels kan det medvirke til at cementere de udemokratiske holdninger blandt unge i indvandrerkrædse.

Konklusion

Notatet viser to afgørende forhold:

1. Indvandrerne bakker i markant mindre grad end etniske danskere op om frihedsrettigheder, men det er en antalsmæssigt mindre gruppe af indvandrere og efterkommere, som på tværs af spørgsmålene har ekstreme holdninger. Derfor er det vigtigt, at disse ikke gøres til talerør for muslimer generelt, og at offentlige myndigheder og politikere ikke i offentligheden medvirker til at legitimere og forstærke disse gruppers stærke sammenkædning af religion og politik.
2. Efterkommerne har ikke flyttet sig i en mere frihedsorienteret retning. Der er således ikke over tid en automatisk integrations- eller assimilationstendens. Det er et problem, at efterkommere, der er vokset op i det danske samfund, ikke i større grad end deres forældre, der kommer fra mere religiøse og autoritære samfund, bakker op om de frihedsrettigheder, der er kernen i det danske liberale demokrati.